

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvttationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 6. Amplior confirmatio, & explicatio veræ sententiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

48. Confirmatur primo.

Confirmatur, quia vel posita illa prædefinitione ac vi illius solius, infallibile est actum esse futurum, ita ut non possit non esse futurus, sitque tam impossibile non esse futurum, quam est impossibile Deum falli in sua præscientia: vel non est infallibile, & impossibile actum non esse futurum vi solius prædefinitionis. Si secundum: præscientia diuina, quæ absolute & metaphysicè infallibilis est, non potest fundari in sola illa prædefinitione, adeoque nõ est adæquata & sufficiens ratio præsciendi. Si primum: tollitur libertas, ut supra diximus de præmotione. Tum quia hæc prædefinitio causa ut fiat actus, & iuxta doctrinam Aduersariorum, est præsuppositio alicuius omnino antecedentis vsus libertatis, & nullo modo supponens eius vsum in re, vel in præscientia. Aiuunt enim primam scientiam futurorum fundari in ista prædefinitione, & omnem scientiam mediam seu conditionatam rejciunt. Tum etiam quia necessarium est ut illa prædefinitio, cuius solius vi futurus est actus omnino infallibiliter, ita ut eã solã posita non possit actus non esse, prædeterminet physicè voluntatem ad actum, vel per seipsam imperio suo efficaci, ut aliqui Thomistæ loquuntur; vel, ut alij malunt, per aliquid aliud immixtum creatæ voluntati, quo posito non possit abstinere ab actu. Atqui talis prædeterminatio repugnat libertati, ut suppono etiam dictis à pluribus, contra physicam prædeterminationem, quandoquidem non licet per Seem Apostolicam de illa scriptis in locum editis disputare.

49.

Neque satisfacit quod respondent Aduersarij talem prædefinitionem, quia est extrinseca voluntati creatæ, non immutare ipsius modum operandi: ideoque non impedire quo minus liberè operetur: & Deum ita prædefinire actum, ut tamen velit creaturam liberè operari. Non satisfacit, inquam: quia cum illa prædefinitio sit causa actus; & sit talis, ut vel sua ipsius solius vi, vel aliquo à se immisso, necessitet voluntatem creatam ad actum, quia facit ut non possit non operari: mutat seu tollit internum eius modum operandi liberè. Neque enim potest voluntas liberè operari, nisi possit omnibus antecedenter omnino se habentibus ad liberè eius determinationem, possi gere & non gere. Etque impossibile Deum vel se liberè operetur, & tamen illam sic prædefinire, ut posito alio quo omnino antecedenter liberam determinationem, non possit ab actu abstinere.

50. Confirmatur secundo.

Confirmatur secundo, quia decretum, quod tantummodo valet ad præmouendam aut excitandam voluntatem creatam ut liberè operetur, non potest per se solum esse medium Deo sufficiens ad præsciendos infallibiliter actus liberè futuros. Sed decretum prædefiniens valet tantummodo ad præmouendam & excitandam voluntatem creatam ut liberè operetur. Ergo decretum prædefiniens non est, per se solum, medium Deo

sufficiens ad præsciendum infallibiliter actus liberè futuros. Minor conceditur ab Aduersarijs. Maior probatur, quia medium Deo sufficiens per se solum ad præsciendum, debet esse penitus infallibile, ita ut non modò non fallat, sed neque possit fallere, id est sit prorsus impossibile ut fallat. Sicut enim fallibile est non tantum id quod fallit, sed etiam id quod potest fallere: ita non est infallibile non modò id quod fallit reipta, sed etiam id quod potest fallere. Quare si tale medium potest fallere, non est infallibile; neque est medium sufficiens diuinæ præscientiæ, quæ absolute infallibilis est, ita ut non modò non fallatur, sed neq; falli possit, sitque penitus impossibile ut fallatur. Atqui decretum, quod tantummodo valet ad præmouendam & excitandam voluntatem creatam ut liberè operetur, non est medium penitus infallibile præsciendi actum futurum: quia talis præmotio & excitatio non habet necessariam & planè infallibilem connexionem cum actu futuro. Potest enim eã posita non esse actus: quia ut Trident. ait sess. 6. can. 4. *Liberum arbitrium, à Deo motum & excitatum, potest dissentire si velit: & Deo tangente cor hominis per Spiritus sancti illuminationem, potest homo inspirationem illam abijcere: ut addit cap. 5. eiusdem sess.* In quibus Concilij verbis manifestè sermo est de eo qui potest componere dissentium cum Dei motione & excitatione, id est, de eo qui à Deo motus & excitatus, potest tamen, si velit, dissentire illi motioni & excitationi præsentis: Et de eo, cuius cor tangitur & illuminatur à Deo, & nihilominus potest illam inspirationem à Deo immixtam abijcere, & frustrari effectu. Nam Concilium disertè ait, *liberum arbitrium à Deo motum & excitatum posse dissentire si velit excitationi & vocationi cui assentitur.* Et cap. 5. dixerat hominem non nihil agere inspirationem diuinam recipiendo, quippe qui illam & abijcere potest. Idemque docet Sancti Patres, quorù testimonia referemus inferius lib. 20. num. 58. Et Concilium Senonense in decretis fidei, decr. 15. de illo ipso auxilio quo trahimur ad consensum, adeoque efficaci & consensum obtinente definit, *Non esset tale Dei trahentis auxilium cui resisti non possit.* Quibus verbis nihil clarius dici potest ad probandum quod intendimus.

Expenditur secundum Trident.

SECTIO VI.

Amplior confirmatio & explicatio veræ sententiæ.

Confirmatur tertio, quia Deus præscit infallibiliter peccata hominum & Angelorum: & tamen ea non prædefinit efficaciter, sed tantum voluit permittere, præuiso per scientiam mediam, quod essent peccaturi, si permitteret eos abuti libertate sua in his & illis occasionebus. Ergo decretum prædefiniens non est Deo sufficiens, ad-

41.

Deus, non prefcit peccata futura in sua prædefinit. Neq; illa prædefinit.

quata, & generalis ratio præsciendi omnes actus creaturarum liberè futuros, quorum actuum plurimi sunt mali & culpabiles, & non fuerunt à Deo prædefiniti. Maior contra controuersiam est. Minor probatur ex Trid. sess. 6. cap. 6. vbi definit Deum opera mala permissiue tantum operari. Et can. 17. dicit hominè diuina potestate non prædestinari ad malum. Et in Concil. Arausiano can. 25. post medium sic habetur: *Aliquos diuina potestate ad malum prædestinatos esse, non solum non credimus: sed si qui sunt qui tantum malum credere velint, cum omni detestatione, illis anathema dicimus.* Isdem verbis Concil. Valentinum in Gallia sub Lothario, vel vt alij dicunt, sub Theodorico, celebratum, cap. 3. apathematizat eos qui crediderint aliquos ad malum prædestinatos esse diuina voluntate. Idem etiam docet sancti Patres communiter affirmantes Deum non prædestinare ad malum, neque illud præconstituere seu prædefinire: vt D. August. lib. de prædest. Sanctorum cap. 10. Vbi affirmat præscienciam laicius patere quam prædestinationem: quia Deus tantum prædestinat ad bonum: præscit autem non solum bona, sed etiam mala. Et prædestinationem quidem sine præsciencia esse non posse; posse tamen esse sine præsciencia præscienciam. *Prædestinatione quæpe Deus ea præscit, quæ fuerat ipse facturus. Præscire autem potens est etiam quæ ipse non facit, sicut quæcumque peccata.* Similique modo loquitur Fulgent. lib. 1. ad Mosimum cap. 13. Et cap. proxime sequente sic ait: *Queramus itaque vt non credendus sit Deus iniquorum opera prædestinare pro quibus non condemnat, sicut in sanctis prædestinasse dicitur quod coronat.* Pauloque post respondet, illa solum à Deo prædestinata esse, quæ misericordia, vel æquitati diuinæ condigna reperiuntur, & congrua. Et Prosper in responsione 14. ad capita Gallorum, respondens huic obiectioni, *Quod qui Euangelicæ prædicationi non credunt, ex Dei prædestinatione non creant: et quæ Deus sua definitur, vt quicumque non credunt, ex eius constitutione non credatur:* sic ait: *Infidelitas non creditur Euangelio nequaquam ex Dei prædestinatione generatur. Bonorum enim Deus auctor est, non malorum. Prædestinatio igitur Dei semper in bono est, &c. Proinde infidelitas non creditur non ad constitutionem Dei, sed ad præscienciam referenda est. Quæ non deo necessitatem non credendi intulit, quia falli de ea, quæ futura erat infidelitate, non potuit.*

32. Probatur secundò, quia absurdum est, & Deo indignum, existimare Deum antecederè & à seipso velle efficaciter, vt fiant infallibiliter creatura illi actus qui sunt intrinsecè mali, aut in ijs circumstantijs, in quibus non possunt nisi malè & culpabiliter fieri: ita vt vel imperio effici talis decreti prædefinitis, vel excitatione ab illo inmissa creaturæ voluntati eam ita præueniat, vt tam sic impossibile non sequi peccatum ex voluntate ita præuenta, quam est impossibile Deum

Concilium
Valentin.
habetur
tom. 6.
editionis
noue p. 459.

falli in sua præsciencia: hoc est, omnino impossibile sit creaturam ita præuente non peccare. In quo aperta contradictio est. Quia si non potest non peccare, non liberè agit, adeoque non peccat propriè & culpabiliter. Item hoc est facere Deum auctore peccati. Nam quisquis excitat alium ad actum intrinsecè malum, aut in ijs circumstantijs, in quibus non potest nisi malè & culpabiliter fieri, est auctor peccati quod committitur. Quia excitat per se ad malè & culpabiliter agendum. Causa autem excitans, est causa moralis cuius quod fit vi excitationis: & eò magis, quòd excitatio magis influit & mouet ad operandum. Neque satisfacit quod respondet Didacus Aluares disp. 24. de auxilijs, Deum prædecernere actum malum, in quantum actus & ens est: non tamè esse causam malitiæ, quia actus ille non habet maliciam in quantum actus & ens est, secundum quas solas rationes prædecernitur à Deo: sed vt est ab agente creato deficiente, & abutente sua libertate. Quasi verò excitare creaturam liberam ad entitatem actus intrinsecè mali, aut in ijs circumstantijs in quibus non potest nisi malè & culpabiliter fieri, non sit excitare ad peccatum, id est, ad agendum culpabiliter, præsertim si ex illa excitatione, ad vi illius, sequatur intallibiler & necessarius peccatum, ita vt in sensu cõposito impossibile sit non sequi, sicut Didacus Aluares cum quibusdam alijs Thomistis recentibus imaginatur, vt videbimus alio loco. Quasi verò etiam Demones & homines non sint causa peccati, cum alios excitant efficaciter ad actus, quos non possunt nisi malè & culpabiliter committere in talibus circumstantijs. Quasi verò denique prædecernere talem actum, quoad entitatem, non sit prædecernere saltem consequenter maliciam ab illo peccato inseparabilem, in illis circumstantijs. Quòd si Deus vellet omnino efficaciter vt creatura peccaret fortissimè, quomodo posset id certius & efficacius consequi, quam impellere ineuitabiliter, & prædeterminando ad entitatem actus in ijs circumstantijs, in quibus non potest nisi malè & culpabiliter fieri? Videantur quæ diximus supra num. 20. vbi etiam Aduersariorum estugia refutauimus.

Obijcies, Deum concurrere physicè ad actum peccati, & tamen non esse causam malitiæ formaliter sumptæ. Respondet, longè alius esse Deum fungit dumtaxat officio causæ primæ erga causas secundas liberas, & non negare illis concursus naturaliter debitum, præuis quòd sint taliter operaturæ pro sua libertate, si concursus necessarium non deneger. Et aliud Deum ex seipso, & ante omnem præuisionem, exigentiamque creaturæ liberæ, prædeterminare ad actum peccati. In primo casu voluntas creata dominatur suo actui, & Deus tantum illi se accommodat. Vtitur enim creatura Dei concursu, sicut vtitur habitu, quo vtitur cum vult, & quia vult. In secundo casu Deus dominatur actui voluntatis, quam ex

Si Deus
prædefini-
ret effi-
caciter
peccatum
& liberè
auctore
peccati.

33.
Refellit
causam.

34

se ipso, id est, ex suo placito præmouet efficaciter ad actum peccati, ea præmouione, cui voluntas non potest resistere. Denique Deo concurrendo tantum ex officio causæ primæ ad actum peccati, quem alioqui desisterat, & seuerè prohibet, & ad eum vitandū nos hortatur, iuuatque suis inspirationibus, & alijs auxilijs, non est causa malitiæ. Quia denominatio malitiæ formalis, & culpabilis, non oritur nisi ex eo quod aliquis scienter, & liberè contra debitum operatur, ac respectu ius, qui sic operatur. Quo pacto Deus non se habet ad actum peccati, ad quem potius concurrit ex debito causæ primæ, venit in nitus quodammodo, & coactus seruire hominum peccatis, vt loquitur Scriptura Isaia, 43. v. 24. Ne vltimū suæ libertatis causis secundis adimat, & laudè specialè in eo consistet quod potuerint transgredi, & transgressa non fuit id est, potuerint malè operari: & tamen à malè operando abstinerint, aut bene operata sint.

Non satisfacit etiam arguendo proposito n. 5. id quod respondent aliqui recentiores Thomistæ, Deum quidem non prædefinire peccata prædefinitione positua, ponendo motionem aut aliud, quod sit causa peccati, vt euincunt rationes iam allatae, sed prædefinitione tantum negatiua, subtrahendo auxilium, & relinquendo voluntatem sine auxilio efficaci, sine quo flectitur necessariò in malum ac necessariò cadit: Et Deum præscire certò, & infallibiliter peccata hominum, & Angelorū in eiusmodi prædefinitione negatiua. Non satisfacit, inquam: quia si voluntas destituta illo auxilio necessariò cadit, & quidem tanta necessitate, quanta est Deū non falli in sua præscientia, id est, metaphysica, & absoluta necessitate: sequitur, voluntatem non cadere liberè, adeoque non peccare: quod est metaphysicè, & absolute impossibile, vt non cadat. Et non est libertas ad impossibile. Deinde si Deus relinquit maiore hominum partem sine auxilio, sine quo necessariò flectentur in malum, & necessariò cadent necessitate antecedenti, orta ex defectu alicuius principij necessarij ad non cadendū quoniam pacto verum est Deum velle omnes homines saluos fieri, vt dicitur. I. Timoth. 2. Cum non velit id, sine quo necessariò sunt perituri, decreuit, vt subtrahere auxilium, quo subtracto, sunt necessariò casuri? Quoniam, inquam, pacto diceretur Deus moraliter velle eos saluos fieri, quos vult eo modo deferere, quo quisquis deferretur antecedenter, esse necessariò periturus? Certè moraliter nullus hominum diceretur velle profectum filij, cui subtraheret ea, sine quibus necessariò nullus proficeret, impotentia antecedenti, orta ex defectu alicuius principij necessarij ad proficiendū. Denique, velle assequi finem ijs medijs, quibus solis impossibile est assequi, & necessariò nemo assequeretur, est velle impossibile. Deo autem non est tribuendus ille volendi modus, quo si vel homo veller, esset ineptus, & insipiens. Quare non datur talis prædefinitio, negatiua: as

proinde Deus in illa non præscit infallibiliter peccata hominum futura.

Sed neque etiam solum decreto ea permittendi, præuisa hominū malitia, si permittatur abuti sua libertate in talibus circumstantijs, est per se solū ratio sufficiens præsciendi peccata infallibiliter, sed requirit adiungi scientiā conditionatā, quā Deus præsciat, si ponatur voluntas creata in talibus circumstantijs, & permittatur abuti sua voluntate, peccabit. Tunc enim posito decreto ponendi voluntatem creatā in illis circumstantijs, & permittendi eam abuti sua libertate, potest ex notitiā talis decreti, adiunctā superiori notitiā conditionatā, inferri ergo voluntas creata peccabit posita in illis circumstantijs. Ratio verò cur sola notitia decreti permittendi non sufficiat, est, quia non imponit necessitatē voluntati, sed est decretum tacitè conditionatum permittendi voluntatem creatam peccare, & abuti sua libertate si velit. Similiter decretum concurrenti, & decretum prædefiniens actus liberè futuros, quamuis per se solū non sit sufficiens ratio præsciendi infallibiliter actus illos, vt ostendimus, valet tamen ad illos præsciendos, præsupposita scientiā mediā circa eosdē. Sic enim Deus virtualiter & æquiualeter ratiocinatur: Si ponatur voluntas in his circumstantijs, & ego velim ea concurrere, operabitur tale actum. Sed volo eam poni in talibus circumstantijs, & cum illa concurrere, idque me velle cognosco: Ergo voluntas operabitur talem actum. Item, si voluntas tali modo præueniatur, exercebit hunc actum. Sed prædefinitio, seu decretum, eam tali modo præuenire, & cognosco quā prædefinitionem. Ergo &c. Atque hoc modo scientia conditionata transit in absolutam, posito decreto sine voluntatis agendo vel permittendo, & effectu futuro.

56.
Sola etiam notitia decreti permittendi non sufficit.

SECTIO VII.

Respondetur præcipuis argumētis Auc. s̄riorū.

Contra primam assertionem de decreto concurrenti, obijciunt primò: Deus non decernit tantum conditionatè concurrere, si creatura velit operari, sed decernit efficaciter & absolute concurrere. Quia Dei concursus supponit Dei volitionem absolutam & efficacem ad concurrendum, neque enim prebet suum concursum nisi volendo, & liberè applicando omnipotentiam ad agendum. Hac autem volitione posita, & præuisa concursus, impossibile est non esse actū creaturæ: quia impossibile est esse illam volitionē, & non esse concursum: Est item impossibile esse Dei concursum, & non esse actum ad quem concurrat, & que concursus seu cooperationem creaturæ, cum qua concurrat. Vnde etiam posita illa volitione, concursus creaturæ necessariò sequitur. Ergo decretum illud efficax & absolutum concurrenti, est per se solū sufficiens ratio præsciendi certè & infallibiliter actum, qui ex illo est neces-

58.
Gravis difficultas, quomodo decretum concurrenti non prædeterminet?

STINO
US
VI
U.